

ریس جمهور جدید پاکستان، آینده سیاسی، چالش ها و نگرانی ها خیلواک - کابل

اینک بعد از گذشت فراز و نشیب های زیاد بالآخره حزب مردم پاکستان توانست، با احراز پست ریاست جمهوری، حاکمیت مطلق نسبی را در این به دست گیرند. با انتخاب زرداری به عنوان رییس جمهور جدید پاکستان، اکنون قوای دو گانه (اجراءیه و مقننه) تقریباً به صورت کل در حیطه قلمرو قدرت حزب مردم قرار داشته و این حزب در تلاش است، تا سرانجام با رسوخ در قوه قضاییه این کشور نیز، حاکمیت را به طور کامل در این کشور از آن خود سازد.

پاکستان کشوری که شاهد سرنگونی رهبران به طریق مختلف از اعدام گرفته تا ترور بوده است، در میان تمامی سناریوهایی که سال گذشته با بازگشت بینظیر بوتو به کشور پس از هشت سال تبعید شکل گرفت، سناریوی انتخاب آصفعلی زرداری به عنوان رییس جمهور وجود نداشت.

سال پار بر اساس توافق واشنگتن و لندن، انتظار بر این بود که بوتو در دوره ریاست جمهوری پرویز مشرف، صدراعظم شود و این مسأله بتواند مانع از حرکت طالبان به سمت افغانستان گردد. اما اکنون با گذشت کمتر از یازده ماه از این پیش بینی، نه بوتو و نه مشرف دیگر در صحنه نیستند، یکی به طور تأسف باری کشته و دیگری به گونه تحقیرآمیزی مجبور به استعفاء شد. با این حال، زرداری در دسبر گذشته که بوتو ترور شد، در گفتگو با خبرنگاران گفته بود، علاقه ای به احراز سمتی ندارد.

تحلیلگران سیاسی می گویند، یک سال قبل هیچکس تصور نمی کرد، زرداری رییس جمهور شود. اما در انتخابات ماه فروری زمانی که حزب مردم پاکستان به عنوان بزرگترین حزب سر برد آورد، زرداری تصمیم گرفت، از پشت صحنه بیرون آید. در روزهای سرنگونی مشرف وی را تهدید به استیضاح کرد و توافقی را که با نواز شریف صدراعظم سابق، کرده بود، زیر پا گذاشت و خود را نامزد کرد. شمار دیگری می گویند، ریاست جمهوری، سمتی در دولت پاکستان است که نیازی به فاش کردن دارایی های شخصی ندارد. مقام های سویس میلیون ها دالر از ثروت زرداری را که در سال **1997-1999** مسدود کرده بود، آزاد کرد. سویس در پی ادعای مسوولان پاکستان در مورد حق حساب های وی از قراردادهای دولتی، دارایی های وی را مسدود کرده بود. زرداری که خود را ملوث به فساد نمی داند، رسیدنش را به سمت ریاست جمهوری به تلافی ترور بینظیر بوتو می داند و تأکید می کند، این تنها راهی است که دولت تحت رهبری حزب مردم پاکستان می تواند در قدرت و نه تنها بر مسند کار باشد. بر اساس اصلاحیه قانون اساسی پاکستان رییس جمهور این کشور، قدرت برکناری دولت را دارد.

چالش ها و نگرانی ها:

کارشناسان می گویند، رییس جمهور جدید به مقابله با چالش های مهمی از جمله خشونت های ستیزه جویانه، سروسامان دادن به اقتصاد در بحران پاکستان، کشمکش های قدرت و اختلاف های درونی، مواجه خواهد بود که هر کدام آنرا با در نظر داشت اهمیت آنها، قرار ذیل به بررسی می گیریم:

الف - چالش های اقتصادی:

با توجه به اقتصاد درحال رکود پاکستان و بحران های دیگری از این قبیل، اکنون آصفعلی زرداری باید تصمیم بگیرد که آیا زمان برای رویارویی با نوازشریف رقیب دیرینه خود و دامن زدن به بی ثباتی در پاکستان مناسب است یا اینکه باید در جهت تلاش برای سرو سامان بخشیدن و تقویت اقتصاد این کشور، گام بردارد.

مردم پاکستان هم اکنون با انبوهی از مشکل های اقتصادی همانند قیمتی بی سابقه مواد غذایی، سوخت و... دست و پنجه نرم می کنند، هم اکنون قیمت گاز طبیعی برای استفاده در پخت و پز غذا در خانه ها تا 30 درصد افزایش یافته است. قیمت گندم، که از مواد اولیه اساسی کشور می باشد، از نوامبر سال 2007 تاکنون 20، درصد افزایش داشته است. این در حالی است که به خاطر پیشگیری و کنترل این بحران هیچگونه اقدامی روی دست نیست.

بر اساس نتایج یک نظرسنجی در ماه جون، 86 درصد از مردم پاکستان برای خرید روزانه آرد مشکل دارند و دولت را مقصر ناتوانی خود را در پرداخت قیمت آن می دانند.

عده زیادی از مردم به این عقیده اند که دولت غیر نظامی پاکستان به اندازه یی ناکاراست که تاکنون هیچ کاری را به خاطر بهبود وضعیت اقتصادی کشور انجام نداده است؛ حتی بیشتر مردم از عملکردها ناموزون حکومت فعلی مایوس شده اند. سرمایه گذاران در حال فرار از پاکستان هستند و ارزش روپیه این کشور در برابر دلار به پایین ترین حد خود تا کنون رسیده است.

بنابراین، اگر درگیری های سیاسی در پاکستان باز هم توجه دولتی را که زرداری رئیس جمهور آن است، از سروسامان دادن به وضع اقتصادی این کشور منحرف کند و دولت نتواند اقتصاد را تقویت کند، در آن صورت، قرضه دهنده گان بین المللی، تمایلی به واگذاری میلیاردها دلار به این کشور نشان نخواهند داد.

ب - کشمکش بر سر قدرت:

یک کشمکش قدرت جدید در پاکستان آخرین چیزی است که غرب شاهد آن در این کشور مسلمان مجهز به تسلیحات هستوی است، کشوری که حمایت آن، در شکست شبکه القاعده و کمک به سازمان ناتو در برقراری ثبات در افغانستان، ضروری است. تحلیلگران از آن بیم دارند که خصومت های گذشته، منجر به تشدید ناآرامی ها در پاکستان شود. اردشیر کواسجی از مقاله نویسان برجسته روزنامه « داوون » پاکستان می گوید، اگر زرداری و دیگران در فکر انتقال جوی از یکدیگر باشند، این بازی پیش از آنکه آغاز شود، با شکست رو به رو خواهد شد. از سوی دیگر، نحوه برخورد زرداری با مسأله احیای قضات برکنار شده پاکستان به دست پرویز مشرف و بازگشت آنان به پست های سابق شان، می تواند به اعتبار زرداری کمک کند.

ج - اختلاف های درونی:

اختلاف های داخلی در دولت پاکستان و نبود رویه واحد، از چالش های جدی دیگری برای رئیس جمهور جدید این کشور است.

آصفعلی زرداری رئیس جمهور جدید پاکستان برای استقرار ثبات در کشورش مسیر طولانی پیشروی دارد. نیل به این هدف، مستلزم طرز العمل واحد همه احزاب سیاسی پاکستان است. فشارهای زیادی بر آصفعلی زرداری برای پرداختن به مشکلات اقتصادی کشور و افزایش خشونت ها و ناآرامی ها وارد است. وجود اختلاف های شدید در دولت پاکستان سبب شده است، دست یافتن زرداری به این اهداف، بیش از پیش دشوار شود. به هر حال، زرداری در موقعیتی قرار گرفته است که می تواند توان خود را برای بهبود وضعیت پاکستان، ثابت کند. در همین حال، انتخاب زرداری به عنوان رئیس جمهور پاکستان با اختلاف نظرهای شدیدی در بین طایفه بوتو نیز همراه بوده است و بسیاری از این افراد، درمورد این انتخاب، ابراز نگرانی کرده اند. مردمان قبیله بوتو از انتقال قدرت حزبی و بالآخره حکومتی از خاندان بوتو به زرداری، نگران اند. آنان به این باور اند، که زرداری در پی قتل بوتو، در تلاش است، تا سیادت حزب مردم را به دست گرفته و این مرتبه با سهم گیری فعال در بازی های قدرت در این کشور، وارد صحنه شود.

د - فعالیت طالبان و آینده دموکراسی:

فعالیت طالبان در پاکستان و ناآرامی های ناشی از اقدام های این گروه، چالش داخلی برای زرداری است. زرداری نخستین رئیس جمهور غیرنظامی پاکستان در قرن 21 است که بر استقرار دموکراسی بر کشورش و پاسخگو بودن در مقابل پارلمان تأکید دارد، اما سوال مطرح این است که آیا وی، به وعده های خود عمل خواهد

کرد و در قانون اساسی تغییراتی به وجود خواهد آورد، تا از اختیارات گسترده رییس جمهور کاسته شود. زرداری باید برای موفقیت در سمت جدیدش حمایت همه گروه‌ها و جناح‌های سیاسی کشورش را جلب کند. سران غیرنظامی پاکستان وضعیت شکننده‌ی داشته‌اند. آصفعلی زرداری باید تلاش کند، میان سیاستمداران و نظامیان وحدت رویه و هماهنگی به وجود آورد، تا منافع ملی پاکستان محقق شود. به گفته‌ی تحلیلگران آصفعلی زرداری رییس جمهور منتخب پاکستان، با فشارهای فزاینده‌ی نظامیان که بیش از 61 سال، نقش کلیدی در این کشور، ایفاء می‌کنند، مواجه خواهد شد. نظامیان در پاکستان که تنها قدرت نظامی هستوی جهان اسلام است، نقش عمده‌ی ایفاء می‌کنند، جنرالان حدود 30 سال قدرت را در این کشور در دست داشته‌اند.

خالفان دولت به چه می‌اندیشند:

اما اینکه خالفان به چه می‌اندیشند، باید گفت که این دسته، دیروز اعلام کردند، آصفعلی زرداری، رییس جمهور منتخب پاکستان باید حاکمیت پارلمان این کشور را بازگرداند و تغییرات جنجالی صورت گرفته در قانون اساسی این کشور را تحت حکومت نظامی پاکستان، لغو کند. درخواست حزب نواز شریف صدراعظم اسبق پاکستان در آستانه‌ی برگزاری مراسم سوگند زرداری در روز سه شنبه بیان شد. در شرایطی که در دوران پرویز مشرف قدرت رییس جمهور افزایش یافت، حزب مسلم لیگ شاخه نواز خواستار بازگشت قدرت به پارلمان شده و ریاست جمهوری را مقامی تشریفاتی دانست که البته این اولین آزمون زرداری به عنوان رییس جمهور انتقال قدرت به پارلمان است.

همچنین این حزب، به عنوان قطب عمده‌ی مخالف، در کنار کاهش قدرت رییس جمهور خواستار بازگشت به کار قضاوت عزل شده در دوران ریاست جمهوری مشرف است. با اصلاح قانون اساسی پاکستان و افزایش اختیارات رییس جمهور در دوران مشرف، به این مقام قدرت انحلال پارلمان و دولت هم داده شد. احسن اقبال، یکی از وزرای سابق دولت پاکستان و از شخصیت‌های برجسته‌ی حزب شریف در این زمینه می‌گوید "سیاسی کردن مسند ریاست جمهوری انتقادی است که به مشرف وارد بود." او می‌افزاید: "بر اساس قانون اساسی پاکستان، رییس جمهور یک سمت تشریفاتی است و صدراعظم قدرت واقعی را دارد." در خلاصه حزب مسلم نواز اکنون که بازی قدرت ظاهراً در مراحل پایانی قرار دارد، به این می‌اندیشد، اگر مرکزیت قدرت در پاکستان در اختیار ریاست جمهوری باشد، دوگانه‌گی همچون دوران مشرف وجود خواهد داشت. او باید این اختیارات را واگذار کند و موضع سیاسی‌اش را به صورت فوری، کنار گذارد.

واکنش‌ها:

به دنبال انتخاب آصف علی زرداری به عنوان رییس جمهور پاکستان، منموهن سینگ صدراعظم هند پریروز در پیام تبریکی خود به آصفعلی زرداری رییس جمهور منتخب پاکستان، از اراده‌ی سیاسی هند برای همکاری با زرداری خبر داد. سینگ در پیام خود همچنین اعلام کرد، دولت و مردم هند خواستار روابط، همکاری و دوستی نزدیک بین دو کشور هستند.

هند و پاکستان که دو کشور همسایه دارای تسلیحات هستوی اند، از زمان استقلال شان از حاکمیت بریتانیا در سال 1947 روابط متشنجی داشته و سه دوره با یکدیگر جنگیده‌اند.

این دو کشور اکنون در حال گفتگو برای حل و فصل اختلاف‌ها برسر منطقه مورد مناقشه کشمیر هستند.

دولت افغانستان نیز روز یکشنبه اعلام کرد، آصفعلی زرداری رییس جمهور منتخب پاکستان از حامد کرزی رییس جمهور افغانستان دعوت کرده است، تا در مراسم تحلیف وی که قرار است، هفته آینده برگزار شود، شرکت کند. دفتر ریاست جمهوری افغانستان در بیانیه‌ی اعلام کرد، کرزی در تماس تلفونی با زرداری پیروزی وی را در انتخابات ریاست جمهوری پاکستان، تبریک گفت. در این بیانیه، همچنین آمده است، زرداری نیز از کرزی دعوت کرد، تا برای شرکت در مراسم ادای سوگند وی که قرار است به زودی در اسلام‌آباد برگزار شود، شرکت کند.

کرزی و پرویز مشرف رییس جمهور سابق پاکستان از روابط گرمی برخوردار نبودند؛ زیرا دولت افغانستان، مقام‌های پاکستان را متهم می‌کند، در جلوگیری از عبور شبه نظامیان از مرز پاکستان، اقدام‌های کافی را انجام نمی‌دهند. کرزی که گفته می‌شود، از روابط خوبی با بینظیر بوتو صدراعظم سابق و فقید

پاکستان برخوردار بود، ابراز امیدواری کرده است، روابط بین دو کشور تقویت شود.

نیکلا سارکوزی رئیس جمهور فرانسه که کشورش ریاست اتحادیه اروپا را بر عهده دارد، ضمن تبریک به اصفعلی زرداری به مناسبت انتخاب وی به ریاست جمهوری پاکستان، از وی دعوت کرد، از فرانسه دیدار کند.

سارکوزی همچنین خواستار تحکیم روابط دو کشور در خصوص مقابله با تروریسم شد. نامبرده، با ارسال یادداشتی به همتای پاکستانی خود ابراز امیدواری کرد، گفتگوها و همکاری‌های سیاسی میان اسلام‌آباد و پاریس تحکیم یابد. وی تأکید کرد، پاکستان یکی از شرکای اصلی فرانسه است.

در واکنش گوردون جاندر و سخنگوی کاخ سفید گفت: جورج بوش رئیس جمهوری آمریکا منتظر همکاری با زرداری، گیلانی صدراعظم و دولت پاکستان در مورد موضوعات مورد علاقه دو کشور است.

مسایل مورد علاقه پاکستان و آمریکا عبارت است از، مبارزه با تروریسم و برقراری اقتصادی با ثبات و امن در پاکستان.

دولت بریتانیا که پاکستان 61 سال پیش از این، استقلال خود را از این کشور بدست آورد، قول همکاری نزدیک با زرداری برای بهبود ثبات و مبارزه با خطر مشترک افراطی‌گری خشونت آمیز در این کشور را که یکی از متحدان اصلی غرب است، ارایه کرد.

دیوید میلی بند وزیر امور خارجه بریتانیا در بیانیه‌یی که چند ساعت پس از رأی نمایندگان مجلس پاکستان به زرداری برای احراز مقام ریاست جمهوری منتشر شد اعلام کرد، کشورش منتظر همکاری نزدیک با زرداری برای تعمیق بیشتر همکاری با پاکستان است.

احمدی نژاد رئیس جمهوری ایران نیز ابراز امیدواری کرد، انتخاب زرداری به عنوان رئیس جمهوری جدید پاکستان باعث گسترش روابط دو کشور شود.

رئیس جمهوری ایران در بیانیه‌یی گفت: از صمیم قلب انتخاب شما به عنوان رئیس جمهور پاکستان را به شما، مردم و دولت پاکستان تبریک می‌گویم.

اتحادیه اروپا نیز از رئیس جمهور جدید پاکستان خواست برای کاهش نگرانی‌ها در منطقه همکاری کند.

خوزه مانویل باروسو رئیس کمیسیون اروپا نیز، در بیانیه‌یی خطاب به رئیس جمهور جدید پاکستان گفت: اطمینان داریم در دوران ریاست جمهوری شما دولت پاکستان سیاست‌های مناسبی را برای رویارویی با چالش‌های مهم اقتصادی و امنیتی پیش‌روی پاکستان در حال حاضر، در پیش خواهد گرفت.

وی در ادامه افزود، کمیسیون اروپا برای مقابله با این چالش‌ها به دولت پاکستان، کمک خواهد کرد.

در همین حال، روزنامه پاکستانی داون اعلام کرد: رئیس جمهور جدید پاکستان باید این اطمینان را به مردم بدهد که وی رهبری دموکراتیک خواهد بود و با گذشته خود، قطع رابطه کرده است.

این روزنامه ادامه داده است، پاکستان رؤسای جمهور جنجال برانگیز زیادی را در تاریخ خود تجربه کرده است، اما هیچ کدام به اندازه زرداری جنجال برانگیز نبوده اند.

این روزنامه انگلیسی زبان پاکستان، همچنین خواستار کاهش اختیارات رئیس جمهور شد و انجام آنرا عامل افزایش اعتبار زرداری دانست. اختیارات رئیس جمهور در زمان پرویز مشرف، رئیس جمهور پیشین این کشور افزایش یافت و رئیس جمهور قادر به انحلال پارلمان شد.

روزنامه نیوز پاکستان هم در واکنش به انتخاب زرداری نوشت: وی لازم است چهره-یی را که در میان مردم به عنوان یک سیاستمدار فریبکار وجود دارد، با در پیش گرفتن رویه جدیدی، برطرف کند.

این روزنامه، زرداری را با چالش‌های بزرگی چون دفاع از تمامیت ارضی پاکستان و همچنین بحران اقتصادی فراگیر رو به رو دانست.

امریکا و پاکستان جدید:

یکی از مراکز پژوهشی غرب با تأکید بر لزوم استفاده از " استراتژی متوازن" در تعامل امریکا با پاکستان که آنرا پس از انتخاب زرداری به عنوان رئیس جمهور " پاکستان جدید " نامید، توصیه‌هایی را نیز به رئیس جمهور آینده امریکا، ارایه کرد.

موسسه صلح کارنگی در تحلیلی نوشت، رییس جمهور آینده امریکا باید یک استراتژی متوازن را در قبال پاکستان دنبال کند، استراتژیی که همزمان دولت غیرنظامی را - به عنوان بهترین امید برای ثبات طولانی مدت پاکستان - بدون بی توجهی به اردو، تقویت می کند.

" آشلی تلیس" نویسنده این مطلب خاطر نشان کرده است: در حالیکه حمایت محکم امریکا از دولت غیرنظامی پاکستان، خطر تضعیف همکاری نظامی در تلاش های امریکا برای مقابله با تروریسم را در پی دارد، به رسمیت شناختن اردو به عنوان محور مهم قدرت، وضعیت کنونی را تقویت می کند؛ وضعیتی که موجب شد مرز افغانستان و پاکستان به پناهمانی برای سازمان های تروریستی تبدیل شود. مدیریت این مسأله، کار دشواری و در عین حال، لازم برای موفقیت تعامل امریکا با پاکستان است.

نویسنده توصیه هایی را به رییس جمهور آینده امریکا در تعامل با پاکستان ارائه کرده است که عبارت از:

در زمینه حکومت:

* به صورت مرتب با دولت دموکراتیک پاکستان، به عنوان قدرت اول کار کند؛
* در سیاست احزاب میانه گیری نکند و به جای آن، از تقویت دیگر نهادهای سیاسی از جمله بوروکراسی، قضایی، جامعه مدنی و مجمع ها حمایت کند؛
* رییس جدید کاخ سفید، کمک امریکا برای آموزش عمومی پاکستان را افزایش دهد؛ زیرا بهترین ابزار علیه افراطی گری مذهبی است.

در زمینه عملیات نظامی:

* به طور محرمانه، اما با صراحت اعلام کند که اردو و سرویس های استخباراتی پاکستان باید همه روابط خود با گروه های تروریستی را قطع کنند و همچنین پیشنهاد همکاری دفاعی در بدل آن را مطرح کند؛
* به دولت پاکستان در ایجاد یک شورای امنیت ملی برای آشتی منافع امنیتی در حال رقابت کمک کند؛
* کمک امنیتی را در اولویت قرار دهد که تأکیدی بر جمع آوری استخبارات و حرکت تکتیکی است؛
* در ابتکار عمل هایی سرمایه گذاری کند که پولیس محلی را تقویت می کند.

در زمینه روابط منطقه ای:

* بر عزم و اراده امریکا در حفظ حضور طولانی مدت در پاکستان تأکید کند؛
* آشتی و همکاری روزافزون اقتصادی بین هند و پاکستان را تشویق کند؛ زیرا رقابت بین این دو، ثبات منطقه ای و توسعه اقتصادی را تهدید و اردوی پاکستان را بسیار تقویت می کند.
تلیس نتیجه گیری کرده است، حتی اگر اسلام آباد نخواهد بر مشکلات فوری مربوط به تروریسم غلبه کند، تغییر دایمی در پاکستان چندین دهه طول می کشد. در نتیجه، اگر روند اوضاع در پاکستان، به طرف یک حکومت خوب، سیاست مسوولانه خارجی و استراتژییک و دیگر موارد پیش رود، امریکا باید در این مسیر، صبور و راضی باشد.